

УДК 373.3.016:028:159.943.7(045)

**ЗНАЧЕННЯ ТЕКСТОТВОРЧИХ УМІНЬ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ У
ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ**

Розман І. І., Шпиток А. В.

**THE VALUE OF TEXT-CREATING SKILLS IN READING LESSONS IN
PRIMARY GRADES**

Rozman Iryna, Shpytok Anastasiia

У статті розкривається питання щодо значення текстотворчих умінь на уроках читання у молодших класах. Зазначено, що для результативності роботи з учнями потрібно використовувати систему вправ для розвитку як усного, так і писемного мовлення. Зауважено, що компетентнісний підхід у вивченні української мови передбачає акцентуацію на розвиток ключових компетентностей початкової школи.

Ключові слова: робота з текстом, вміння, розвиток мовлення.

The article examines the importance of text-making skills in reading lessons in junior grades. It is noted that for the effectiveness of work with elementary school students, it is necessary to use a system of exercises for the development of both oral and written speech.

Key words: work with the text, skills, speech development.

У сучасних дослідженнях процесу формування мовної особистості учня вивчення української мови набуває нового виміру, зокрема через імплементацію компетентнісного підходу, що орієнтує освітній процес на розвиток інтегрованих знань, умінь та навичок, які є необхідними для ефективної соціальної інтеграції та особистісного розвитку учнів. Вчені такі як Н. Голуб, О. Горошкіна, І. Гудзик, Л. Мамчур, Л. Мацько, С. Омельчук, М. Пентилюк, І. Хом'як, Г. Шелехова вказують на значущість цього підходу у навчальному процесі [3].

Компетентнісний підхід у вивченні української мови передбачає акцентуацію на розвитку ключових компетентностей: комунікативної, мовної, соціокультурної, а також критичного мислення та здатності до самоосвіти. Така модель навчання сприяє не лише засвоєнню мовних структур і правил, але й формуванню здатності ефективно використовувати мову як засіб міжкультурної взаємодії та особистісного вираження.

Упродовж останніх десятиліть, значну увагу в академічних колах

привертає питання текстотвірної компетентності, що є ключовим аспектом у розвитку лінгвістичних та комунікативних навичок особистості.

Лінгвісти, психолінгвісти, фахівці з лінгводидактики, а також спеціалісти з спеціальної педагогіки активно досліджують це поняття, що знаходить різні визначення і інтерпретації у різних наукових школах.

Українські дослідники, такі як О. Кучерук, Г. Лещенко, Н. Голуб, Л. Кратасюк, В. Луценко, акцентують увагу на термін «текстотворча компетентність». Це вказує на полісемантичність та багатогранність концепції, яка враховує як здатність особистості до створення текстів різних жанрів, так і глибше розуміння мовних та стилістичних особливостей [4, с. 51–64].

Текстотвірна компетентність охоплює здатність до генерації ідей, планування структури тексту, його розробки та редагування. Цей процес включає критичне мислення, логічне структурування матеріалу, вміння адаптувати текст до конкретного комунікативного контексту та аудиторії. Значення текстотвірної компетентності в сучасному інформаційному суспільстві не може бути переоцінене, оскільки воно безпосередньо впливає на професійну успішність, соціальну інтеграцію та освітній процес.

Дослідження в цій області часто інтегрують інтердисциплінарний підхід, поєднуючи психологічні, педагогічні та лінгвістичні перспективи, що дозволяє більш повно розкрити феномен текстотворення та виявити ефективні стратегії його навчання та розвитку. Зростаюча цифровізація суспільства та посилення ролі писемної комунікації в сучасному світі посилюють актуальність даного напрямку наукових розробок, що спонукає до подальших досліджень у даній галузі.

Погоджуємося з думкою Н. Голуб: «виділення у складі ключових компетентностей комунікативної підкреслює важливість освітнього завдання сучасної школи – навчити учнів ефективного спілкування, яке не обмежується формулюванням окремих речень чи фраз, а передбачає обмін певним досвідом, інформацією, емоціями, почуттями й переживаннями, закладеними в текст. Отже, якість спілкування прямо залежить від володіння прийомами

текстотворення» [5].

Текстотворчі вміння на уроках читання в початкових класах відіграють ключову роль у розвитку навичок учнів, оскільки вони включають формування вмінь грамотного письма, критичного мислення та креативності.

Перш за все необхідно зазначити на розвиток комунікативних навичок учнів молодших класів. У процесі текстотворення вони навчаються виражати свої думки зрозуміло та логічно. Це допомагає удосконалювати їхню здатність до вербального та писемного спілкування. Аналогічно, практика у написанні текстів сприяє кращому засвоєнню правил орфографії, пунктуації та синтаксису, що призводить до вміння правильно писати та стає фундаментальним для всіх видів навчання. Так само, відбувається стимуляція критичного мислення, коли текстотворчі завдання змушують учнів аналізувати інформацію, вибирати головне, структурувати свої думки та робити висновки. Така діяльність розвиває логічне мислення та здатність до самостійних рішень. Спеціальні вміння текстотворення на рівні сприйняття, розуміння, відтворення, побудови й удосконалення текстів різних типів, стилів і жанрів формуються під час самостійної когнітивної й креативної текстотворчої діяльності, активізацію якої забезпечує особистісно-зорієнтоване навчання [5, с. 8].

Без сумніву, формування творчих здібностей шляхом написання власних текстів дозволяє учням висловлювати свої ідеї та емоції, що сприяє розвитку уяви і творчих здібностей. Як висновок, систематична робота з вправами творчого характеру сприяє підготовці до подальших академічних завдань: уміння створювати тексти є важливим для написання звітів, рефератів та інших видів академічних робіт у старших класах.

Не викликає жодних сумнівів важливість покращення навичок читання, яке допомагає учням краще розуміти структуру текстів, що, у свою чергу, – підвищує їхні читацькі навички.

У такий спосіб, через текстотворення учні мають можливість виразити свої почуття та переживання, що може слугувати засобом психологічної розрядки і самовираження.

Завдання вчителя на уроках читання в початкових класах полягає у тому, щоб організувати процес текстотворення таким чином, щоб він був цікавим і доступним, стимулюючи мотивацію та активність учнів. Важливо створити позитивне та підтримуюче середовище, де кожна дитина відчуває себе впевнено та здатною до творчого самовираження.

Основою компетентнісного підходу є інтеграція навчального матеріалу з реальними життєвими ситуаціями, що дозволяє учням краще розуміти і застосовувати мову у повсякденному житті. В рамках цього підходу особлива увага приділяється розвитку критичного мислення через аналіз текстів, формування аргументованих висновків та обґрунтування власних думок.

На думку Божко О.П. текстотвірна компетентність – це сформована особистісна якість як результат досвіду реалізації набутих теоретичних знань, а також умінь, навичок текстосприймання й текстотворення, що забезпечують успішність текстотвірної діяльності, і виявлення позитивного ставлення до її процесу та результату [1].

Сучасні наукові дослідження стосовно уроків читання у початковій школі підкреслюють важливість використання інтерактивних форм та методів навчання, що стимулюють активну участь учнів у навчальному процесі та сприяють глибшому засвоєнню мовних компетенцій.

Реалізація компетентнісного підходу, таким чином, відіграє ключову роль у формуванні мовної особистості та підготовці учнів до ефективної діяльності у мовному та культурному контексті сучасного соціуму.

Список використаних джерел

1. Божко О. П. Текстотвірні вміння й навички як основа формування текстотвірної компетентності учнів. URL: <http://surl.li/stnma>.
2. Голуб Н. Б. Особливості текстотвірної діяльності учнів 5-7 класів в умовах компетентнісного навчання української мови. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2013. Вип. 20. С. 72–76.
3. Карпалюк В. С. Формування текстотвірних умінь в учнів у початкових класах. URL: <http://surl.li/stlyp>.
4. Компетентнісний підхід до навчання української мови в основній школі: матеріали круглого столу. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 4. С. 51–64.
5. Кратасюк Л. М. Інтерактивні методи в навчанні учнів 5-6 класів створювати тексти різних типів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2011. 20 с.

References

1. Bozhko, O. P. Tekstotvirni vminnia y navychky yak osnova formuvannia tekstotvirnoi kompetentnosti uchniv [Text-creating abilities and skills as a basis for the formation of students' text-creating competence]. Available at: <http://surl.li/stnma>.
2. Holub, N. B. 2013. Osoblyvosti tekstotvorchoi diialnosti uchniv 5-7 klasiv v umovakh kompetentnisooho navchannia ukraïnskoi movy [Peculiarities of text-creating activity of 5th-7th grade students in the conditions of competency-based learning of the Ukrainian language]. *Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 16: Creative personality of the teacher: problems of theory and practice*, 20, pp. 72–76.
3. Karpaliuk, V. S. Formuvannia tekstotvorchykh umin v uchniv u pochatkovykh klasakh [Formation of text-creating skills in students in primary grades]. Available at: <http://surl.li/stlyp>.
4. Kompetentnisnyi pidkhid do navchannia ukraïnskoi movy v osnovnii shkoli [A competent approach to teaching the Ukrainian language in primary school]. 2012. *Ukrainian language and literature at school*, 4, pp. 51–64.
5. Kratasiuk, L. M. 2011. *Interaktyvni metody v navchanni uchniv 5-6 klasiv stvoriuvaty teksty riznykh typiv* [Interactive methods in teaching students of grades 5-6 to create texts of various types]. Abstract of the dissertation of the candidate ped. of science. Kyiv.

УДК [373.2.064.1:379.826]:373.22(045)

МАЙСТЕР-КЛАС ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА СПІВПРАЦІ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ЗДО

Русин Н.М., Черепаня Н.І., Мізун І.

MASTER CLASS AS AN EFFECTIVE FORM OF COOPERATION WITH PARENTS IN THE CONDITIONS OF SCHOOL

Rusin Nadija, Cherepanya Natalia, Mizun Ivanna

У статті висвітлено значення взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з батьками дітей, які відвідують ЗДО. Основна увага присвячена характеристиці і алгоритму роведення майстер-класів для батьків. Автори звертають увагу на значення способів взаємодії: залучення батьків до розвитку дошкільника, постійний зворотній зв'язок з родиною.

Ключові слова: діти дошкільного віку, всебічний розвиток дошкільника, форми взаємодії, майстер-клас.

Working with a family is hard work. The main goal is to teach parents to make their own decisions. The value of the master class is that after the master classes, parents can use the knowledge gained by organizing classes with their children at home on making various products. At the master class, parents take on the role of passive observers and become active participants in educational activities, together with the teacher they master certain forms of learning. In order to properly plan the master class, it is necessary to conduct questionnaires, personal interviews, study in detail the social composition of children's families, clarify the wishes of adults, expectations from the child's stay in preschool groups, identify active, anxious, passive parents. Such preliminary preparation will help plan work with parents, make it effective, and choose interesting forms of interaction with the family. task. Both the teacher and the parents are adults who have their own psychological characteristics, age and individual characteristics, their own life experience and vision of problems.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>